

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Кафедра англійської мови
Факультет іноземних мов

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
факультету іноземних мов
проф. Осовська І.М.
" " _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Когнітивна лінгвістика і лінгвоконцептологія

Освітньо-наукова програма «Філологія»
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
(цифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 035 Філологія
(цифр і назва спеціальності)

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)
(сваквітній / перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))

факультет іноземних мов
(назва факультету)

Чернівці 2022-2023 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Когнітивна лінгвістика і лінгвоконцептологія» складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності) та відповідає освітньо-науковій програмі «Філологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (PhD) – спеціальності 035 Філологія.

Д.ф.н., проф. Сєпенко Н. Г.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри англійської мови

Протокол від “ 29 ” серпня 2022 року № 8

Завідувач кафедри англійської мови

(підпис)

(Надія ССИПЕНКО)

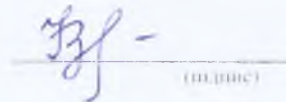
(прізвище та ініціали)

“ 29 ” серпня 2022 року

Схвалено методичною радою факультету іноземних мов.

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року.

Голова методичної ради факультету

(підпис)

(Ірина БЕЖЕНАР)

(прізвище та ініціали)

© Сєпенко Н.Г., 2022 р.

© Бешлей О.В., 2022 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки <u>03 гуманітарні науки</u>	вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>035– філологія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
Загальна кількість годин: 90		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для <i>денної форми навчання:</i> аудиторних – 15 самостійної роботи здобувача – 75 <i>заочної форми навчання:</i> аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 86	Освітній рівень: I рівень (бакалавр)	10 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		5 год	2 год
		Лабораторні	
		--	--
		Самостійна робота	
		75	86
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування загального розуміння найбільш важливих проблем когнітивної лінгвістики та ознайомлення аспірантів з теоретико-методологічними засадами даної науки як одного з найактуальніших напрямів сучасного мовознавства, зокрема, з когнітивною семантикою, через узагальнення та систематизацію сучасних знань у галузі лінгвокогнітивної концептології та лінгвокультурології як невід'ємної складової когнітивної лінгвогносеології.

Завдання вивчення дисципліни:

Завдання курсу полягають у вивченні теоретичних засад когнітивної лінгвістики та виробленні практичних навичок аналізу концептуальних одиниць:

- поглибити вміння узагальнювати, аналізувати, синтезувати, генерувати нові ідеї;
- навчити виконувати комплексні дослідження із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;
- забезпечити здобуття ґрунтовних знань у відповідних галузях філології, зокрема засвоєння основних концепцій, оволодіння теоретичними і практичними навичками, розуміння термінології з досліджуваної проблематики тощо;
- виробити навички планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, насамперед у ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів на основі загальнонаукових і спеціальних теоретичних та експериментальних методів;
- сформувати здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері та викладацької практики в межах спеціальності «Філологія».

Компетенції, якими має оволодіти аспірант у процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології в межах професійної, наукової та дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення на міжнародному та національному рівні.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу філологічних знань.
- ЗК 3. Здатність до проведення самостійних досліджень на високому рівні з опертям на найновіші світові здобутки в галузі філології.
- ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел: фахової літератури, електронних баз.
- ЗК 5. Здатність самостійно генерувати нові ідеї та застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 6. Здатність критично оцінювати наукові здобутки інших дослідників та свої власні.
- ЗК 9. Здатність до міжособистісного спілкування, дотримання вимог професійної етики, вміння взаємодіяти та комунікувати з іншими фахівцями в галузі філології.
- ЗК 11. Здатність ініціювати, організовувати і проводити комплексні теоретичні та практичні дослідження у філологічній галузі.
- ЗК 13. Здатність усвідомлювати роль і значення науки в культурі, зв'язок з іншими формами знання, вплив на проблеми інформаційного суспільства.
- ЗК 14. Здатність проводити оригінальні дослідження, результати яких матимуть практичне застосування на вітчизняному та міжнародному рівнях.
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (наукова коректність та толерантність) та уміти запобігати конфліктам під час наукових чи професійних дискусій.

ЗК 16. Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу при вирішенні складних теоретико-прагматичних питань.

ЗК 17. Здатність до формування системного наукового та загальнокультурного світогляду.

ЗК 18. Здатність до планування часу, самоорганізації та самоконтролю.

ЗК 20. Здатність до усвідомлення норм наукової етики та дотримання правил академічної доброчесності.

ЗК 21. Здатність у процесі наукових досліджень виявляти повагу до людської гідності (відмова від домінування, заподіяння шкоди й насильства) незалежно від статевої та гендерної самоідентифікації; здатність усвідомлено визнавати різноманіття підходів до права бути іншим.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати знання з філології для доповнення наявних системних світоглядних знань, концепцій на основі вивчення нових фактів і явищ.

ФК 3. Здатність виокремлювати з накопичених спостережень ті, які можна безпосередньо застосовувати у власній науковій діяльності.

ФК 4. Здатність запам'ятовувати та відтворювати факти, терміни, основні поняття, правила і теорії.

ФК 7. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати знання з обраної філологічної галузі – мовознавства.

ФК 8. Здатність вільно й критично послуговуватися спеціальною науковою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; обґрунтовувати оптимальний вибір термінів (при наявності синонімічних); за необхідності пропонувати нові спеціалізовані терміни та поняття.

ФК 9. Здатність чітко, логічно та послідовно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною і писемною формами української мови.

ФК 11. Здатність знаходити, відбирати й інтерпретувати наукові матеріали в першоджерелах і фаховій літературі.

ФК 12. Здатність методично грамотно працювати з текстами наукових джерел; екстраполювати засвоєні знання, уміння, навички з філологічних дисциплін у методологію власних дослідницьких проєктів.

ФК 13. Здатність виявляти феномен національної культури з опертям на розуміння її мовної специфіки.

ФК 15. Здатність використовувати теоретичні знання про основні напрями досліджень у площині сучасного українського та зарубіжного мовознавства, зокрема у галузях комунікативної, когнітивної та зіставної лінгвістики, у сфері дискурсології, лексикології, концептології, ономастики, соціолінгвістики, а також у межах гендерного та лінгвокультурологічного підходів до мови.

Результати навчання

знати:

об'єкт, предмет, мету, завдання, теоретичні засади когнітивної лінгвістики (зокрема, когнітивної семантики);

базові характеристики (лінгвокультурних) концептів;

методи концептуальних досліджень, розроблені у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві.

вміти:

розуміти і адекватно вживати метамовний інструментарій сучасної когнітивної лінгвістики щодо проблем співвідношення мови та мислення, концептуалізації, категоризації, формування мовних значень;

застосовувати знання, одержані у базових теоретичних курсах з мовознавчих дисциплін у рідній когнітивної лінгвістики;

опанувати базові методики семантико-когнітивного та лінгвокультурного аналізу з виявленням перспектив застосування їх елементів у НДР, орієнтуючись у проблемах і тенденціях у вивченні та викладанні когнітивних аспектів мови та мовленнєвої діяльності з опорою на відповідну літературу з проблематики.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Здатність аналізувати сучасні новітні концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань.

ПРН 2. Здатність застосовувати та аналізувати праці провідних українських та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у власній сфері дослідження.

ПРН 7. Уміння формулювати наукову проблему з урахуванням сучасних наукових тенденцій.

ПРН 8. Уміння аналізувати наукові праці з філології, виявляти дискусійні та малодосліджені питання.

ПРН 10. Уміння визначати інформаційну цінність джерел через порівняльний аналіз з іншими джерелами.

ПРН 11. Уміння визначати найефективніші методи дослідження в галузі філології, використовуючи міждисциплінарні підходи та зв'язки.

ПРН 12. Уміння вести спілкування в галузі філології з науковою спільнотою та громадськістю в діалоговому режимі.

ПРН 16. Уміння застосовувати професійні знання в приватній, суспільній, професійній та освітніх сферах спілкування в багатонаціональному середовищі та з представниками інших культур.

ПРН 19. Уміння демонструвати філологічну освіченість, знання теорії, історії, етапів формування і розвитку мовознавчої та літературознавчої науки, персоналій; обізнаність із надбаннями світової літератури, перекладними текстами; користуватися словниками та тезаурусами різних типів, довідниками, інтернет-ресурсами та електронними посібниками.

ПРН 23. Уміння конструктивно діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності на основі етичних принципів.

ПРН 25. Уміння підготувати на основі самостійно отриманих результатів та успішно захистити дисертаційне дослідження.

ПРН 27. Уміння аналізувати мовні явища в різних аспектах: історичному, семантичному, стилістичному, функціональному, етимологічному, соціолінгвістичному, соціокультурному та ін.

ПРН 28. Уміння визначати основні орієнтири дослідження мовних та мовленнєвих явищ на сучасному етапі розвитку лінгвістики.

ПРН 33. Уміння аналізувати й оцінювати заходи мовної політики, прогнозувати їхні наслідки тощо.

ПРН 34. Уміння практично застосовувати навички гендерної культури, виходячи із засад та принципів гендерної рівності та принципів гендерної демократії.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Когнітивна лінгвістика: предмет, об'єкт, методи і головні поняття

Тема 1. Лекційне заняття 1. Когнітивна лінгвістика та лінгвоконцептологія у сучасній лінгвістиці.

Практичне заняття 1. Когнітивна семантика. Сучасна методологія концептуального аналізу у лінгвістиці.

Тема 2. Лекційне заняття 2. Когнітивна семантика. Концептуалізація і категоризація. Типи репрезентації знань у мовній свідомості етносемантичної особистості.

Практичне заняття 2. Головні характеристики концептів у лінгвокультурній концептології.

Підсумковий модульний контроль.

Змістовий модуль 2. *Актуалізація ментальних структур*

Тема 1. Лекційне заняття 1. Формування та вербалізація концептів.

Практичне заняття 1. Сутність концептуалізації та категоризації як його базових процесів. Категоризація. Категоріальна та міжкатегоріальна організація знань.

Тема 2 . Лекційне заняття 2. Теорія когнітивної метафори

Тема 3. Лекційне заняття 3. Концепт у дискурсі

Підсумковий модульний контроль.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Когнітивна лінгвістика: предмет, об'єкт, методи і головні поняття											
Тема 1. Когнітивна лінгвістика та лінгвоконцептологія у сучасній лінгвістиці.	20	2	2			15	20	2				15
Тема 2. Когнітивна семантика. Концептуалізація і категоризація. Типи репрезентації знань у мовній свідомості етносемантичної особистості.	15	2	1			15	15					15
Разом за ЗМ1	35	4	3			30	35	2				30
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Актуалізація ментальних структур											
Тема 1. Формування та вербалізація концептів.	19	2	2			15	19		2			19
Тема 2. Теорія когнітивної метафори	18	2				15	18					19
Тема 3. Концепт у дискурсі	18	2				15	18					18
Разом за ЗМ 2	55	6	2			45	55		2			56
Усього годин	90	10	5			75	90	2	2			86

3.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми		
		стаціонар	заочне
1	Когнітивна семантика. Сучасна методологія концептуальний аналізу у лінгвістиці.	2	2

2	Головні характеристики концептів у лінгвокультурній концептології.	1	
3	Сутність концептуалізації та категоризації як його базових процесів. Категоризація. Категоріальна та міжкатегоріальна організація знань.	2	
		5 год	2 год

3.2.2. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	стаціонар	заочне
1	Мова як об'єкт когнітивних досліджень. Тематика, напрями, теоретико-методологічні принципи сучасних лінгвокогнітивних студій. Структури представлення знань у мові. Фреймова семантика. Типи фреймів.	15	15
2	Метакатегорія «спостерігач». Категоризація і психомеханіка мови. Прототипічний підхід до формування категорій. Мовна картина світу і мовна особистість	15	15
3	Сучасна методологія концептуального аналізу у лінгвістиці. Структура концепту та методологія його вивчення з точки зору лінгвокультурології Концепт у скопусі лінгвокультурології.	15	19
4	Лексична та граматична, системна та функціональна категоризація. Функціонально-семіологічний підхід. Профілювання концептів і домени репрезентації знань	15	19
5	Сучасні школи когнітивної лінгвістики. Поняття прототипу. Типи категорій.	15	18
		75 год	86 год

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

3.2.3. Індивідуальні завдання : реферати, ессе, доповіді (за вибором здобувача)

№	Назва теми
1	Порівняльний аналіз підходів до вивчення фреймів у вітчизняному та закордонному мовознавстві
2	Порівняльний аналіз культурних концептів українців, американців, англійців.
3	Порівняльний аналіз типології концептів (культурних концептів) в межах когнітивного та культурологічного підходів

4. Методи навчання

Лекції

Представлення та пояснення лекційного матеріалу: усна презентація/доповідь викладача з опорою на текстовий матеріал, наведений у формі тез (формати Word або Powerpoint) та/або з використанням дошки; інтерактивні бесіди та дискусії; обговорення дискусійних питань.

Практичні заняття

Опрацювання підготовленого у режимі позааудиторної підготовки матеріалу: ознайомлення із критеріями оцінювання різних видів аудиторної та позааудиторної роботи та їх обговорення; підготовка та презентація доповідей; введення фрагменту практичного заняття (в індивідуальному режимі та у парах); підготовка та презентація практичних занять, їх аналіз та обговорення; підготовка проектів за темами, аналіз результатів їх презентації; інтерактивні бесіди та дискусії; обговорення дискусійних питань; виконання творчих завдань у аудиторному режимі; підготовка та презентація рефератів.

Основні методи навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування, практична робота);
- методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності (дискусія, пізнавальні квести, творчі вправи);
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (усний, письмовий, тестовий, самоконтроль);
- інтерактивні методи навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань тощо).

Методичні прийоми навчання:

- словесні методи навчання (пояснення, бесіда, дискусія);
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання (тренувальні, творчі, контрольні вправи);
- індивідуальний підхід як основа особистісно-зорієнтованого навчання;
- кооперативне навчання.

Навчання матеріалу з дисципліни «Когнітивна лінгвістика і лінгвоконцептологія» базується на таких принципах:

- принцип ситуативності: йдеться про те, що мовні структури необхідно пред'являти здобувачам у ситуації/контексті. Контекст має бути достатнім для демонстрації функції мовної структури, тобто ілюстративним. Це може бути

діалог/уривок діалогу з відео курсу, уривок з художнього твору, зокрема драматичного, навіть пісень і віршів;

- принцип функціональності: він означає, що слід, насамперед, звертати увагу здобувачів саме на функцію мовної структури для позначення ментального поняття, на її значення та зміст, а потім на форму структури, яка має засвоюватися в нерозривній єдності з функцією;
- структурний принцип.

Отже, матеріал подається в ситуативному ілюстративному контексті, щоб здобувачі могли бачити, як функціонує у мовленні певна лексична одиниця чи структура для позначення концептів, фреймів та ін.

Матеріал може пред'являтися здобувачам різними шляхами. Важливо при цьому, щоб вони самі за допомогою логічних умовиводів та ментальних операцій виводили правила. Крім того, необхідно виконати комплекс вправ, спрямованих на формування міцної і гнучкої навички. В результаті процесів здобуття знань і вправляння у здобувачів утворюється концептуальна система, вони отримують знання (теоретичні та практичні), у них формується мовленнєві лексичні навички. У свою чергу лексичні знання й навички складають мовну лексичну компетенцію, що має сформуватись у здобувачів як невід'ємний складник комунікативної компетенції та вміння аналізувати матеріал, робити самостійні висновки як складник критичного мислення науковця.

5.Методи контролю

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних занять, практичних занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи (усне фронтальне та індивідуальне опитування, письмові контрольні роботи (тестування); оцінювання виконаних творчих завдань у аудиторному режимі, рефератів, презентацій, проектів). Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

6. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 3				40	100
T1	T2	Мод. тест	T1	T2	T3	Мод. тест		
5	5	15	5	5	5	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Гладкоскок Л. Г., В. В. Левицький Засоби об'єктивації концептів. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць / наук. ред. В. В. Левицький. Чернівці : Рута, 2011. Вип. 551–552: Германська філологія. С. 11–35.
2. Єсипенко Н.Г. Асоціативно-вербальна структура концепту. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Випуск 104 (2). Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції [Мови і світ: дослідження та викладання]* (Кіровоград, 29-30 березня 2012). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С.113-117.
3. Єсипенко Н.Г. Методи Квантитативної лінгвістики у вивченні профілювання концептів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство.* –Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 2 (28) 2017. С.29-37.
4. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії. Донецьк : ДонНУ, 2006. 338 с.
5. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики . Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 196 с.
6. Полюжин М. Типологія і аналіз концептів. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики.* Чернівці : Книги- XXI, 2010. Випуск 1. С. 112–126.
7. Bartminski J., J. Panasiuk Stereotypy jezykowe. *Wspolczesny jezyk polski.*Lublin, 2001. 372 s.
8. Croft W., D. Cruse. *Cognitive Linguistics.* Cambridge : CUP, 2004. 356 p.
9. Evans V., M. Green. *Cognitive Linguistics : An Introduction.* Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 830 p.
10. Geeraerts D. *Cognitive Linguistics: Basic Readings (Cognitive Linguistics Research [Clr]) 1st Edition, Kindle Edition,* 2006.
11. Givon T. Prototypes between Plato and Wittgenstein. *Noun Classes and Categorization.* A.; Ph.: Benjamins, 1986. P.77–102.
12. Lakoff G. *Women, fire and dangerous things: what categories reveal about the mind.* Chicago : University of Chicago, 1987. 642 p.
13. Langacker R. W. *Cognitive (Construction) Grammar. Cognitive Linguistics.* San Diego : Walter de Gruyter, 2009. Vol. 20–1., P. 167–176.
14. Langacker R. W. *Grammar and Conceptualization (Cognitive Linguistics Research [clr],* Kindle Edition, Reprint 2012.
15. Yesypenko N. *Cognitive Semantics and the Corpus-based Approach to Concept Structure. Studies in Quantitative Linguistics.* Ludenscheid: RAM-Verlag, 2011. P. 1–22..
16. Yesypenko N.G. Cultural Markers of Anglo-Saxon Cultural Concepts: a linguo-statistical approach. *Linguaculture*, Volume 9, Number 1, 2018. p. 27-40.
17. Yesypenko N. Text concepts as components of the individual author's world view. *The 1st International scientific and practical conference "Eurasian scientific congress" (January 27-28, 2020)* Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2020., 528-533 p.
18. Nadia Yesypenko, Olena Yankovets, Olga Beshlei, Andrii Yankovets, Ihor Bloshechynskyi. Conceptual Metaphor as a Means of Terminological Nomination. *ALRJournal.* 2021; 5(2): 24-29
<https://doi.org/10.14744/alrj.2021.57805> Web of Science Core Collection

7.2. Допоміжна

1. Єсипенко Н.Г. Когнітивна семантика: принципи і підходи. *Науковий вісник Чернівецького університету* : збірник наукових праць. Чернівці : Видавничий дім "Родовід", 2019. Вип. 810 : Германська філологія. С. 3-17.
2. Мізецька В. Мовна картина світу і деякі засоби її вивчення. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць. Чернівці : Рута, 2005. Вип. 267: Германська філологія. С. 79–84.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. –Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. –16 с.
5. *Categories and Concepts : Theoretical Views and Inductive Data Analysis / [Van Mechelen I., Hampton J., Michalski R., Theuns P.]*. New York : Academic Press, 2013. 364 p.

6. Helbig H. Knowledge Representation and Semantics of Natural Language. Hermann Helbig. Hagen : Springer, 2016. 646 p.
7. Johnson C. Explanatory understanding and conceptual combination .*Explanation and Cognition*. [F. C. Keil and R. A. Wilson (Eds.)]. Cambridge, MA : MIT Press, 2020. P. 328–359.
8. Cognitive Sociolinguistics: Language Variation, Cultural Models, Social Systems (Cognitive Linguistics Research), ed. Rkristiansen G., Dirven R. –November 17, 2018
9. Dancygier, Barbara. [The Cambridge Handbook of Cognitive Linguistics](#), Cambridge University Press, 2017.
10. Мартинюк А.П. (Martynyuk A.) The Art of Metaphoric Political Insult within the Cognitive Framework . *Language – Literature – the Arts: A Cognitive-Semiotic Interface. Text – Meaning – Context*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2017. Vol. 14. P. 245–260.

8. Інформаційні ресурси

1. Carruthers P. The cognitive functions of language [Electronic resource] / Peter Carruthers. Access mode: <http://www.philosophy.umd.edu/people/faculty/pcarruthers/Cognitive-language.htm>.
2. Language, mind, Culture, Society – open access journal : <http://lamicus.eu/>
3. Yearbook of the German Cognitive Linguistics Association – open access journal: <https://www.degruyter.com/journal/key/GCLA/html>
4. Cognitive Linguistic Studies – e-Platform: <https://www.jbe-platform.com/content/journals/22138730>
5. Cognitive Semantics [journal] – access mode: <https://brill.com/products/journal/cognitive-semantics>